

Európai szintű javaslatok a gyűlölet- és sértő beszéd ellen

Készült a „CHAD – Countering Hate Speech
and Hurtful Speech against Diversity:
Roma, LGBTIQ, Jewish and Migrant
Communities” projekt keretében

Co-funded by
the European Union

Európai szintű javaslatok a gyűlölet- és sértő beszéd ellen

Készült a „CHAD – Countering Hate Speech
and Hurtful Speech against Diversity:
Roma, LGBTIQ, Jewish and Migrant Communities”
projekt keretében

2024. március

EURÓPAI SZINTŰ JAVASLATOK A GYŰLŐLET- ÉS SÉRTŐ BESZÉD ELLEN

A kiadvány a CHAD – Countering Hate Speech and Hurtful Speech against Diversity: Roma, LGBTIQ, Jewish and Migrant Communities elnevezésű (projekt száma: 101049309) Európai Unió által társfinanszírozott projekt keretében valósult meg. A projekt konzorciumvezetője a Phiren Amenca Nemzetközi Hálózat, további résztvevői a Budapest Pride, a Haver Informális Oktatási Alapítvány és a Political Capital.

Political Capital | Budapest 2024

Kiadó: Political Capital

Tördelőszerkesztő: Elekes Réka

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények azonban kizárólag a szerző(k) sajátjai, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy az Európai Bizottság Igazságügyi Főigazgatóságának Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek programja (CERV) álláspontját. Ezekért sem az Európai Unió, sem a támogatást nyújtó hatóság nem tehető felelőssé.

Tartalom

I. Bevezetés	6
II. Javaslatok az Európai Unió számára	8
III. Javaslatok a tagállamok számára	11
Javaslatok az igazságszolgáltatás számára	12
Javaslatok az oktatási rendszer szereplői számára	13
Javaslatok helyi önkormányzatok számára	14
IV. Javaslatok a média számára	15
V. Javaslatok a civil társadalom számára	17

Előszó

A gyűlölet- és sértő beszéd jelensége mindennapossá vált a személyes interakcióktól a politikai közbeszéd szintjéig, az online és az offline térben egyaránt. Lehet és kell is tenni ez ellen. Az Európai Unió által társfinanszírozott CHAD projekt keretében két éven keresztül foglalkoztunk a témával, amelynek eredményeképp 40 pontban fogalmazzuk meg javaslatainkat a jogalkotók, a jogalkalmazók, a civil szféra, az oktatási rendszer és a média európai szereplői számára. Ajánlásaink megvalósításával jelentősen visszaszoríthatók volnának az előítéletek, elősegítve egy jóval befogadóbb társadalom kialakulását.

Köszönettel tartozunk a projekt keretében 2024 januárjában megrendezett konferencián és az ahhoz kapcsolódó szakmai megbeszéléseken résztvevőknek, akik szakmai tudásukkal, tapasztalatukkal, véleményükkel segítették és támogatták az ajánlások megfogalmazását.

Az Európai Unió társfinanszírozásával megvalósuló „CHAD – Countering Hate Speech and Hurtful Speech against Diversity: Roma, LGBTIQ, Jewish and Migrant Communities” projekt (projektszám: 101049309) célkitűzése a gyűlölet- és sértő beszéd elleni fellépéshez szükséges ajánlások és javaslatok megfogalmazása. A konzorcium vezetője a Phiren Amencia Nemzetközi Hálózat, a javaslatok kidolgozását a Political Capital koordinálta, további résztvevők a Budapest Pride és a Haver Informális Oktatási Alapítvány.

I. Bevezetés

A gyűlölet- és sértő beszéd elterjedéséhez, szinte általánossá válásához jelentősen hozzájárult, hogy társadalmi korlátok sokasága dőlt le. Nagy felelőssége van ebben a heves érzelmi reakciókat felerősítő közösségi médiának, amely az információszerzésben és a nyilvánosság alakításában is domináns szerephez jutott. A korábban szélsőségesnek számító gyűlöletbeszéd fokozatosan áttörte a társadalmi karantént (cordon sanitaire), és egyre inkább megjelent egyes fősodorhoz tartozó politikai szereplők és médiumok gyakorlatában is, ami növelte legitimitását és elfogadottságát (ez az ún. mainstreaming jelensége).

A gyűlöletbeszédet és az annak hátterében meghúzódó félelmeket, előítéleteket fokozzák a társadalmi krízisek is. Ezek hatására felerősödik a bűnbakkeresés, amely során gyakran a sérülékeny kisebbségi csoportok kerülnek célkeresztbe. Megfigyelhető volt ez az elmúlt évek olyan európai és globális kihívásainál is, mint a koronavírus-járvány, a gazdasági válság, az Ukrajna elleni orosz agresszió, a Hamász Izrael elleni terrortámadása és Izrael azt követő Hamász elleni háborúja. A világjárvány idején felerősödtek az ázsiaiakkal és az idősebb korosztállyal szembeni előítéletek, az Ukrajna elleni orosz invázió felszínre hozta a menekültekkel, az ukránokkal és az oroszokkal szembeni gyanakvást, az izraeli-Hamász háború pedig felerősítette az antiszemitizmust és az iszlamofóbiát is. Ezekhez hozzájárul, hogy a politikai spektrum számos európai államban egyre inkább jobbra tolódik, radikalizálódik, így az LMBTQ+-, bevándorló- és romaellenes narratívák is a közbeszéd mindennapi részévé válnak.

A gyűlöletbeszéd növekvő elterjedtsége ellenére a fogalmi meghatározásáról nincs nemzetközi szinten egységes értelmezés és konszenzus. Földrajzi különbségek is megfigyelhetők: míg például az antiszemitizmus és az iszlamofób érzelmek Nyugat-Európában a legelterjedtebbek, Közép-Kelet-Európában gyakoribbak a romaellenes előítéletek. Ez még nehezebbé teszi, hogy egységesen beszéljünk a kérdésről. A legszélesebb körben elfogadott meghatározás az Európa Tanács által a gyűlöletbeszéd elleni küzdelemről szóló CM/Rec(2022)16 számú ajánlásban¹ megfogalmazott definíció. E jogi fogalom alapján érdemes konceptuálisan elkülöníteni a gyűlöletbeszédet az egyéb előítélet motiválta cselekményektől és bűncselekményektől, például a gyűlölet-bűncselekményektől.

---

1 https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680a67955

A gyűlöletbeszéd – valamint a tágabban értelmezett gyűlöletkeltő beszéd, amely nemcsak a jog által szabályozott gyűlöletbeszédet, hanem a sértő, lealacsonyító beszédet is magába foglalja – komoly károkat okoz egyéni, közösségi és társadalmi szinten is. A gyűlöletbeszéd tudatosan használja a szavakat más személyek lealacsonyítására és kirekesztésére. Erősíti a sérülékeny közösségek tagjaiban a félelmet és az elutasított-ság érzését, akik ezért hajlamosak elrejteni és megtagadni identitásukat. A kisebbségi csoport önmeghatározása így könnyen a gyűlöletbeszéd szemben fogalmazódhat meg. Ha egy kisebbségi csoporttal szembeni gyűlöletbeszéd erőteljesen megjelenik, az könnyen normává válhat, ami többek között az adott kisebbségi csoporttal szembeni távolságtartáshoz, az előítéletek erősödéséhez és fokozott gyűlölködéshez vezethet. Ezért kiemelten fontos az ellene való közös fellépés, ami nemcsak a döntéshozók és a célkeresztbe kerülő, áldozattá vált közösségek és tagjaik feladata, hanem mindannyiunk felelőssége. Ahogy egyik rendezvényünk előadója fogalmazott, a gyűlöletbeszéd elleni fellépés nem más, mint a demokrácia melletti kiállás, a demokratikus értékek és jogok védelme.

Ennek érdekében dolgozták ki az alábbi javaslatokat az Összefogás a gyűlölet ellen konzorcium tagjai: a Phiren Amencia, a Political Capital, a Budapest Pride és a Haver Alapítvány. Az ajánlások alapját a CHAD-Countering Hate Speech and Hurtful Speech against Diversity: Roma, LGBTIQ, Jewish and Migrant Communities szakmai rendezvényein elhangzottak adják.

II. Javaslatok az Európai Unió számára

Az Európai Unió olyan értékeken alapszik, mint az emberi méltóság, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartása. A gyűlölet és az intolerancia minden formája összeegyeztethetetlen ezekkel az alapvető jogokkal és értékekkel. Az előítélet motiválta bűncselekmények és a gyűlöletbeszéd az uniós jog értelmében jogellenes magatartások. A rasszizmus és az idegengyűlölet egyes megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről szóló 2008. évi kerethatározat előírja a faj, bőrszín, vallás, származás szerinti, a nemzeti vagy etnikai hovatartozáson alapuló erőszakra vagy gyűlöletre való nyilvános uszítás és felbujtás büntethetőségét. Az Európai Bizottság 2021-ben kezdeményezte az „uniós dimenziójú bűncselekmények” listájának kibővítését a gyűlöletbeszéddel és a gyűlölet-bűncselekményekkel. Ez jelenleg is folyamatban van.

2024. február 17-én életbe lépett a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály (DSA), amelynek a jogköre valamennyi platformra kiterjed. A DSA szabályozza az online közvetítőket és platformokat, mint például az online piactereket, a közösségi hálózatokat, a tartalommegosztó platformokat, az alkalmazásboltokat, valamint az online utazási és szállásfoglalási platformokat. Fő célja az illegális és káros online tevékenységek elleni fellépés és azok megakadályozása.

- 1. Az Európai Tanács zárja le a már megkezdett folyamatot, és bővítse ki az „uniós dimenziójú bűncselekmények” listáját a gyűlöletbeszéddel és a gyűlölet-bűncselekménnyel.** A Tanácsnak határozatot kell elfogadnia arról, hogy a gyűlöletbeszédet és a gyűlölet-bűncselekményeket felveszi az EUMSZ 83. cikkének (1) bekezdése szerinti bűncselekmények (az úgynevezett „uniós dimenziójú bűncselekmények”) közé. Ez felhatalmazást adhat az uniós intézményeknek arra, hogy másodlagos jogszabályokat fogadjanak el a gyűlöletbeszéddel és a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatban.

2. **Az Európai Tanács terjessze ki a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről szóló 2008. évi kerethatározatban szereplő védett csoportok listáját a nemi identitáson, a szexuális irányultságon és a fogyatékoságon alapuló sérülékeny csoportokra.**
3. **Éves jogállamisági jelentéseiben az Európai Bizottság helyezzen nagyobb hangsúlyt a gyűlöletbeszédre.** A jelentés valamennyi tagállamban vizsgálja a pozitív és negatív fejleményeket a jogállamiság négy kulcsfontosságú területén: az igazságszolgáltatás, a korrupcióellenesség, a tömegtájékoztatás szabadsága és sokszínűsége, valamint az intézményi fékek és ellensúlyok területén. Ez jó lehetőséget biztosítana a Bizottság számára, hogy felhívja a figyelmet a gyűlöletbeszédre és annak káros hatásaira a jogállamiság keretein belül.
4. **A tagállamok fokozzák az egymás közötti bűnügyi együttműködést. Az uniós tagállamok a bűnügyi együttműködés keretében közösen lépjenek fel a jogérvényesítés érdekében.** Tekintettel a gyűlöletbeszéd határokon átnyúló dimenziójára és a büntetőjogi megoldás szükségességére, az igazságügyi hatóságok közötti együttműködés kulcsfontosságú, elsősorban az adatmegosztás és a rendszeres információcsere terén.
5. **Az Európai Bizottság értelmezze a digitális szolgáltatásokról szóló törvényben (DSA) meghatározott polgári közbeszéd fogalmát.** A polgári közbeszéd fogalma [34. cikk 1. c) pont] jelenleg nem egyértelmű, és a fogalom megértése fontos lenne gyűlöletbeszéd esetében a kockázatértékelés során.
6. **Az Európai Unió Tanácsa és az Európai Parlament bővítse ki a DSA 34. cikke 1. b) pontjában szereplő rendszeres kockázatok listáját a dezinformációval.** A dezinformáció gyakran kapcsolódik a gyűlöletbeszédhez, ezért a lista kibővítése segíthet a gyűlöletbeszéd elleni küzdelemben is.
7. **A digitális piacokról szóló jogszabály (DMA) keretében az Európai Bizottság éljen azzal a jogával, hogy bírságot szab ki vagy piaci vizsgálatot indít a kapuőrökkel (digitális platformokkal) szemben, ha azok (szisztematikusan) nem tartják be a DMA-t.** A kapuőrök méretükből adódóan erőfölényben vannak a digitális piacon, jelentős előnyöket élveznek a kisebb versenytársaikkal szemben. A DMA egyértelmű szabályokat állapít meg a nagy, úgynevezett „alapvető platformszolgáltatásokat” nyújtó platformok, „kapuőrök” számára annak biztosítása érdekében, hogy ne éljenek vissza helyzetükkal, és ne kerüljenek monopolhelyzetbe.

8. Az Európai Unió hozzon létre olyan finanszírozási rendszert a civil szervezetek számára, amely nemcsak projektalapú, hanem állandó vagy hosszú távú tevékenységeket is támogat, beleértve az olyan alapvető tevékenységeket is, mint a gyűlöletbeszéd monitorozása. Ez, a tevékenységek fenntarthatósága és a pénzügyi helyzet stabilitása szempontjából hasznos lenne, kiváltképp a jelentős jogállamisági hiányosságokkal küzdő államokban, ahol a civil szervezetek ellenséges és kihívásokkal teli környezetben dolgoznak. Ez azért is kiemelt kérdés, mert az ilyen államokban a fő politikai szereplők hatékonyabban használják a gyűlöletbeszédet elősegítő narratívákat. Az EU egy új finanszírozási rendszer kialakításával jobban támogathatná az előítéletek, a gyűlöletbeszéd és a diszkrimináció ellen küzdő, valamint a kisebbségi kérdésekkel és az érdekérvényesítéssel foglalkozó szervezeteket.

8.1. Külön állami és pénzügyi támogatást kell nyújtani a „megbízható bejelentők” számára (a megbízható bejelentők például olyan civil szervezetek, amelyek a DSA törvény értelmében különleges szakértelemmel és kompetenciával rendelkeznek az illegális tartalmak felderítése, azonosítása és bejelentése terén). Ez a támogatás biztosítaná a hosszú távú elköteleződést, valamint az online gyűlöletbeszéd visszaszorításához szükséges emberi és pénzügyi erőforrásokat.

8.2. Az uniós finanszírozás tükrözze a valós szükségleteket, és olyan tevékenységeket támogasson, amelyek a probléma lényegére összpontosítanak, és amelyeket az érintett szereplők a társadalmi kontextus ismeretében relevánsnak és fontosnak tartanak.

8.3. Az EU törekedjen arra, hogy az unió különböző régióiban dolgozó projektpartnerek közötti fizetési különbségek kiegyenlítődjenek.

9. Az Európai Unió folytassa a társadalmi tudatosító munkát, mint például a Europride, az EU roma hét, az Access City Award, az európai polgári kezdeményezés, **valamint támogassa és ösztönözze a nemzeti szintű közvélemény tájékoztató tevékenységet,** például állami vagy civil szervezeti kampányok és társadalmi célú reklámok finanszírozásával.

III. Javaslato a tagállamok számára

Az uniós tagállamok gyakran szűken értelmezik a gyűlöletbeszéd fogalmát, ami így jelentőségéhez képest kevés büntetőeljárást eredményez. Ezt súlyosbítja az a tény, hogy maguknak a politikusoknak is hiányosak a kisebbségi kérdésekkel kapcsolatos ismereteik, vagy – akár szándékolatlanul – maguk is gyűlöletbeszédként percipálható kijelentéseket tesznek. A legtöbb országban az állami szervezeten belül nincs külön hatóság vagy osztály, amely gyűlöletbeszédrel foglalkozna. Az igazságszolgáltatás nem használja ki kellőképp az alternatív eljárások és az alternatív szankciók adta lehetőségeket. A jelentős jogállami hiányosságokkal rendelkező országokban a civil szervezetek gyakran nem rendelkeznek megfelelő jogi és pénzügyi támogatással, emellett az oktatási és gazdasági nehézségeket is figyelembe kell venni.

- 10. A közbeszédet jelentősen alakító, társadalmi legitimitással és hitelességgel rendelkező szereplők (például vezető állami tisztviselők, politikusok, közéleti személyiségek és egyházi képviselők) járjanak élen az előítéletes és sztereotip közbeszéd elleni fellépésben és annak elutasításában.** Egyrészt ők maguk is tartózkodjanak a politikai megosztottságot tudatosan fokozó, egyes társadalmi csoportokkal, intézményekkel, személyekkel szembeni, gyűlöletkeltő és ellenségképző retorikától és -kampányoktól, másrészt álljanak ki határozottan a kisebbségek elleni uszítás és sértő beszéd ellen. Megszólásaikban, cselekedeteikben és közpolitikai intézkedéseikben is képviseljék az emberi jogok, az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség értékeit, amelyeket az EU alapvető értékei és a tagállamok alkotmányai is tartalmaznak.
- 11. Az Európa Tanács tagállamai hajtsák végre az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéleteit, beleértve a gyűlöletbeszédrel kapcsolatos döntéseket.** Ehhez az államoknak először el kell fogadniuk a Bíróság ítéleteit, majd szükség esetén módosítsák a jogszabályokat, és ezeket hajtsák is végre.
- 12. A tagállamok könnyítsék meg a közérdekű peres eljárások lefolytatását, az igazságszolgáltatáshoz való könnyebb hozzáférés érdekében pénzügyi mentesség megteremtésével.** A stratégiai pereskedés lehetővé teszi, hogy az ügyvédek és az érdekvédelmi szervezetek együtt dolgozzanak a jogszabályok megváltoztatása és végrehajtása érdekében. Az ilyen pereskedés fejleszti az érdekérvényesítési képességeket, elmélyíti az ügyvédek, illetve az érdekvédő szervezetek és jogi képviselők közötti kapcsolatot.

- 13. Az államok indítsanak és támogassanak célzott oktatási programokat és társadalmi kampányokat** a sérülékeny és megbélyegzett kisebbségi csoportokkal kapcsolatos tájékoztatás, tudatosság és érzékenység kialakítása érdekében.
- 14. A kormányok támogassák anyagilag és szakmailag a független médiumokat és a kisebbségi sajtóközpontokat.** A közmédia sugározzon kisebbségekről szóló információkat és műsorokat, és alkalmazzon kisebbségi csoportokból származó újságírókat is, ezzel elősegítve a hitelesebb képviselőket és tájékoztatást.

Javaslatok az igazságszolgáltatás számára

- 15. A hatóságok fókuszáljanak a gyűlöletbeszéddel és a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos ügyekre.** A magasabb szintű (pl. megyei, országos) rendőrségeken és ügyészségeken dolgozzon az előítélet motiválta bűncselekményekre szakosodott speciálisan képzett rendőr és ügyész. Ezzel a prioritással az államok azt üzennék, hogy zéró tolerancia van az előítéletes cselekményekkel szemben, és az ilyen esetekben a büntető igazságszolgáltatás az áldozatoknak igazságot fog szolgáltatni.
- 16. Legyenek hozzáférhetőek az áldozatsegítő és jogi segítséget nyújtó állami intézmények.** Tevékenységüket széles körben ismertessék meg a potenciális áldozati csoportok tagjaival, hogy tudják, kihez fordulhatnak, ha segítséget keresnek. Az áldozatsegítő és jogi segítségnyújtó szervezetek elérhetőségeit jól láthatóan ki kell függeszteni a rendőrségeken és a különböző közhivatalokban.
- 17. Mérjék fel az alternatív eljárások hasznosságát és lehetséges előnyeit (vagy hátrányait) a gyűlöletbeszéddel kapcsolatos ügyekben.** A mediáció egy asztalhoz ülteti az elkövetőt és az áldozatot, ami eltérő eredményekhez vezethet. Ezért szükséges megérteni az alternatív eljárások alkalmazhatóságát az előítélet motiválta ügyekben. Kulcsfontosságú, hogy az ilyen eljárásokat speciálisan képzett mediátorok végezzék, akik képesek kezelni az áldozatok mély személyes és identitásbeli nehézségeit, valamint a felek közötti esetleges hatalmi különbséget.
- 18. Bővítsék ki a kiszabható alternatív szankciók listáját az előítélet motiválta esetekben, olyan szankciókkal, mint különböző intézmények és múzeumok kötelező látogatása, önkéntes munka vagy olvasónapló írása.** Annak érdekében, hogy a bírók ne csak börtönbüntetést vagy pénzbírságot szabjanak ki, az igazságszolgáltatási rendszer minden tagja számára képzésekre van szükség, valamint hangsúlyosabbá kell tenni a pozitív eredményeket elérő jó gyakorlatokat.

Javaslatok az oktatási rendszer szereplői számára

- 19. Vizsgálják felül az oktatási kerettanterveket és támogassák a tanárokat az előítélet- és megkülönböztetésmentes oktatás biztosítása érdekében.** Távolsítsák el a sztereotip és előítéletes kisebbségi ábrázolásokat, és biztosítsák, hogy a megosztó történelmi vagy irodalmi személyiségek munkássága kritikai kontextusban kerüljön bemutatásra. A tantervek az oktatás minden szintjén tartalmazzák a médiaműveltséget, valamint az előítélet- és diszkriminációellenes oktatást. Megfelelő tananyagokat kell kidolgozni a tanárok számára az érzékeny társadalmi kérdések megvitatásához, a megosztó személyiségekről és az egyenlőség szellemében történő oktatáshoz.
- 20. Biztosítsanak az általános és középiskolákban teret és időt a társadalmi kérdések megvitatására.** A közoktatási intézmények fenntartói és a magánoktatás intézményei ösztönözzék az olyan iskolai rendezvényeket, amelyek célja az interetnikus és a vallásközi párbeszéd megteremtése, az előítéletek lebontása, a toleráns társadalom kialakítása. Ehhez érdemes segítségül hívni azokat a civil és/vagy kisebbségi szervezeteket, amelyek rendelkeznek megfelelő módszertannal kidolgozott iskolai vagy tantermi programokkal.
- 21. A tanárképzések foglalják magukba a képességek és az oktatási módszerek fejlesztését, hogy a leendő tanárok hatékonyabban tudjanak társadalmilag érzékeny kérdésekkel és témákkal foglalkozni.** A leendő tanároknak meg kell érteniük a kisebbségi kérdéseket, emellett fel kell készülniük a gyűlölet- és sértő beszéd osztálytermi kezelésére, például interkulturális oktatási módszerek, készségek bevezetésével.
- 22. Az egyetemek képezzenek több közösségi tréner/facilitátort és önkéntes menedzsert, akik elősegíthetik a civil szervezetek kapacitásépítését.**
- 23. Az egyetemi újságíróképzés és az újságíróiskolák biztosítsák, hogy a képzéseik reflektálnak az információs szférával kapcsolatos új technológiai és társadalmi változásokra, valamint kihívásokra.** Ilyen kihívások lehetnek többek között a trollok, a mesterséges intelligencia, az online gyűlöletbeszéd, a moderálás, valamint a kisebbségi csoportok és közösségek hiteles képviselője.

Javaslatok helyi önkormányzatok számára

- 24. A helyi önkormányzatok lépjenek fel aktívan a közösség kisebbségi csoportjai érdekében,** például nyissák meg meglévő tereiket a civil szervezetek és a kisebbségi közösségek előtt, és biztosítsanak infrastruktúrát a tevékenységükhöz. A helyi hatóságok, a helyi (kisebbségi) közösségek és a média alakítson ki együttműködést, és kommunikálják ezt nyilvánosan, hogy a jó gyakorlatok ismerete minél több településre elérjen.
- 25. A helyi önkormányzatok képviselői és dolgozói legyenek elérhetők, támogatók és érzékenyek a közösség teljes lakossága irányába.** A helyi képviselőknek a kisebbségi kérdésekre is fókuszálniuk kell és a tolerancia helyi védelmezőinek kell lenniük.

IV. Javaslato k a média számára

A média szerepe átalakult, ahogy a hagyományos média elvesztette kapuóri szerepét. Bizonyos országokban az államilag koordinált vagy pártfüggő média dominánssá vált, míg a független és objektív média nehezen tud működni. A hagyományos média nem csak a 20-as és 30-as éveikben járó fiatalabb generációkat éri el nehezebben, de olvasóközönségük és eladási számaik általában véve is csökkenő tendenciát mutatnak. A fiatalok médiafogyasztási szokásai megváltoztak, és a hagyományos médiának lépést kell tartania az online médiával. A hagyományos és az online médiában is sok minőségi tartalom jelenik meg kisebbségi kérdésekkel, dezinformációval és gyűlöletbeszédrel kapcsolatban, mégis nehezen tudnak új olvasóközönséget megszólítani, különösen olyanokat, akik alacsonyabb digitális írástudással rendelkeznek és/vagy teljesen más véleménybuborékban vannak. Az illiberális államok a populista stratégiáinak egyike a média uralása és a társadalom megosztása, amelyben az érzelmek fontosabbá válnak a tényeknél.

- 26. A sajtó foglalkozzon az előítéletekkel és ezáltal a gyűlöletbeszédrel is.** A sajtó kritikus kontextust biztosítva mutassa be ezeket a kérdéseket, szólaljon fel ezekben a témákban, megjelenítve a sérülékeny csoportok véleményét. Ez a sztereotípiák lebontását és a kisebbségi csoportok iránti érzékenység növelését eredményezheti.
- 27. A média készítsen tartalmakat kisebbségi kérdésekről, ehhez építsen ki hálózatot és kapcsolatokat a kisebbségi csoportok képviselőivel, és működjön együtt kisebbségi sajtóközpontokkal, hogy hiteles információkat szolgáltatson.** Ez erősítheti a szolidaritást, és biztosítja, hogy a kisebbségi csoportokról pontos információk jelennek meg, és nézeteik megfelelően képviseltetve vannak. A média érzékenyítése, az empátia fejlesztése és a kisebbségi csoportok bemutatása alapvető fontosságú a befogadóbb társadalom megteremtéséhez.
- 28. A média ne tudósítson kritikai kontextus nélkül eseményekről és ne továbbítson narratívákat kritikai mérlegelés nélkül.** Az újságírók végezzenek tényellenőrzést, és a híreket kritikai kontextusban értelmezzék, ezzel megakadályozva a dezinformáció és az ellenséges narratívák terjedését, amelyek gyakran vezethetnek gyűlöletbeszédhez.

- 29. A szerkesztőségek végezzenek igényfelmérést az újságíróik körében, és ennek megfelelően szervezzék a (tovább)képzéseket,** például az új digitális kihívásokkal, kisebbségi kérdésekkel, online gyűlöletbeszéddel vagy dezinformációval kapcsolatban. Ha a képzés kisebbségi kérdésekkel is foglalkozik, az érintett csoportokat is be kell vonni.
- 30. A médiumok tegyék közzé a hitelességi és bizalmi indexüket.** Az Oxfordi Egyetem Reuters Intézete több mint 40 országban készíti el a Digital News Report² című reprezentatív kutatását. Ezek az indexek megmutathatják a médiumok megbízhatóságát, ezért a hírfogyasztókat ösztönözni kell arra, hogy ellenőrizzék ezeket a mutatókat, mielőtt egy médiaterméket fogyasztanak.
- 31. A médiumoknak a jobb megértés érdekében elő kell segíteniük a különböző „véleménybuborékok” közötti párbeszédet.**

---

² Digital News Report 2022: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2022>

V. Javaslato a civil társadalom számára

A civil szervezetek nehézségei közé tartoznak az erőforrások, a társadalmi támogatás, a részvétel és a kapacitás hiánya. A forrásokért folytatott versenyben erős az innovációs nyomás, de a tanult tehetetlenség érzése is jelen van. A szakértők egyetértenek abban, hogy az önkéntesség népszerűsége csökkenőben van. A civil társadalom másik kritikus problémája, különösen az illiberális államokban, a GONGO-jelenség, vagyis a kormányzat által szervezett civil szervezetek elterjedése, olyan szervezeteké, amelyeket a kormány azért finanszíroz, hogy céljait előmozdítsa és saját narratíváját közvetítse.

32. A civil szervezetek adjanak jobban hangot az emberi jogi kérdéseknek, hogy ezek a kihívások az európai jogállamisági viták lényeges részévé váljanak.

A civil szervezetek kommunikáljanak aktívabban az uniós döntéshozókkal, és végezzenek érdekérvényesítő munkát az emberi jogi kérdések hangsúlyozása érdekében.

33. A civil szervezetek kövessék nyomon és dokumentálják a látókörükbe került gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmény eseteket, és nyújtsanak támogatást az áldozatoknak.

Az adatgyűjtés realisztikusabb és megbízhatóbb statisztikákhoz vezethet, ami segíthet igazságot szolgáltatni az áldozatoknak. Ha a civil szervezetek bűncselekmény elkövetésének gyanúját észlelik, segíteniük kell az áldozatoknak jogi és mentális segítséget kapni, és megtenni a szükséges/lehetséges jogi lépéseket.

34. A civil szervezeteknek fel kell hívniuk a figyelmet a kisebbségi kérdésekre és a gyűlöletbeszédre. Egyrészt érzékenyítsék a politikusokat és a közvéleményt az emberi jogi és kisebbségi kérdésekről, a gyűlöletbeszédéről, a médiaműveltségről és a mindennapi emberek tapasztalatairól, másrészt ösztönözzék őket tevékeny fellépésre.

Ez történhet közösségi képzések, önkéntes menedzsment, kampányok és kulturális rendezvények révén, ehhez különösen fontos az iskolák bevonása. Az emberi jogi kérdésekkel kapcsolatos, helyi fókuszú programokat különböző módszerek alkalmazásával érdemes megszervezni, mint például az élő könyvtár módszertana.

- 35. A civil szervezetek folytassák a jövőben is érdekérvényesítő kampányukat, lehetőleg másokkal együttműködve, szövetségek kialakításával.** Ezek a kampányok elősegíthetik a jobb szabályozást, a megfelelő jogi környezetet és a kisebbségi csoportok bevonását a társadalmi konzultációs folyamatokba. A civil szervezetek támogassák egymást a kampányok tervezésében és kidolgozásában, megosztva a már meglévő tudást, annak érdekében, hogy több projektet tudjanak megvalósítani. A különböző sérülékeny csoportokat képviselő szervezetek vállaljanak egymással szolidaritást, és működjenek együtt a hatékonyság érdekében.
- 36. A civil szervezetek alakítsanak ki együttműködést a politikai döntéshozókkal és parlamenti csoportokkal, hogy felhívják a figyelmet a kisebbségi kérdésekre, az elítélétekre, a diszkriminációra és a gyűlöletbeszédre.** Ilyen csoportra példa az LMBTQ közösséggel foglalkozó „Sokszínű Magyarorszáért Országgyűlési Képviselői Csoport”.
- 37. A civil szervezetek növeljék az együttműködést az általános- és középiskolákkal, egyetemekkel és más oktatási intézményekkel.** Egyes országokban ez egyre nehezebbé válik, mégis érdemes megoldásokat és alternatív megközelítéseket keresni, hogy az emberi jogi dilemmák, a demokratikus állampolgárság, a kisebbségi kérdések és a gyűlöletbeszéd elleni fellépés egyre több oktatási intézménybe eljusson.
- 38. A civil szervezetek ismerjék meg a gyűlöletcsoportok és a GONGO-k üzeneteit, és ezek ellen alternatív- vagy ellennarratívákkal lépjenek fel.**
- 39. A donorok biztosítsanak több forrást a civil szervezetek hosszú távú és alaptevékenységeihez.** A donorok támogassák az érdekérvényesítő és társadalomtudatosító tevékenységet mind anyagilag, mind az ismeretek és gyakorlati készségek fejlesztésével.
- 40. A civil szervezetek mozgósítsák az állampolgárokat a társadalmi kérdésekkel kapcsolatos nyilvános nyomásgyakorlás érdekében.** Ez a mozgósítás történhet tüntetéseken, flashmobokon, személyes párbeszédre épülő programokon vagy bármilyen olyan eseményen keresztül, amely egy adott problémára képes rávilágítani. Az ilyen mozgósító tevékenységek célja a személyes kapcsolatok kialakítása lehet, ami megkönnyítheti a párbeszédet, és segíthet a társadalmi megosztottság csökkentésében. A társadalmi értékek megértése és az üzenetek célközönségre szabása alapvető fontosságú.

